METODE MODERNE DE PREDARE ÎNVĂŢARE CU IMPACT ÎN FORMAREA DEPRINDERILOR DE LUCRU INDIVIDUALE LA ŞCOLARUL MIC



Motto:

„Să nu-i educăm pe copii pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari. Ci nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.”

(Maria Montessori)

În procesul de învăţământ, profesorul, ca şi elevii, acţionează prin intermediul unor metode de predare şi învăţare. Calitatea muncii lor este în funcţie de aceste metode, ele constituind o sursă însemnată de creştere a capacităţii şi eficienţei învăţământului. Aplicându-se metode deosebite, se obţin diferenţe esenţiale în pregătirea elevilor.

În ultimele decenii a crescut interesul pentru aşa-numitele ***metode moderne***. Sunt considerate moderne toate acele metode care sunt capabile să mobilizeze energiile elevului, să-i concentreze atenţia, să-l facă să urmărească cu interes şi curiozitate lecţia, să-i câştige adeziunea logică şi afecţiunea faţă de cele nou învăţate, care-l îndeamnă să-şi pună în joc imaginaţia, înţelegerea, puterea de anticipare, memoria etc. Aceste metode pun mai mult accentul pe cunoaşterea operaţională, pe învăţarea prin acţiune, prin manipulare în plan manual şi mintal a obiectelor, acţiunilor.

Folosirea metodelor moderne de predare-învăţare-evaluare nu înseamnă a renunţa la metodele tradiţionale ci a le actualiza pe acestea cu mijloace moderne.

Metoda este selectată de cadrul didactic şi este pusă în aplicare în lecţii sau activităţi extraşcolare cu ajutorul elevilor şi în beneficiul acestora; presupune, în toate cazurile, o colaborare între profesor şi elev, participarea lor la căutare de soluţii, la distingerea dintre adevăr şi eroare şi care, sub forma unor variante şi/sau procedee selecţionate, se foloseşte pentru asimilarea cunoştinţelor, a trăirilor valorice şi a stimulării spiritului creativ.

Când se alege o metodă, se ţine cont de finalităţile educaţiei, de conţinutul procesului instructiv, de particularităţile de vârstă şi de cele individuale ale elevilor, de psihosociologia grupurilor şcolare, de natura mijloacelor de învăţământ, de experienţa şi competenţa cadrului didactic.

Prin folosirea metodelor interactive în demersul didactic sunt satisfăcute următoarele cerințe psihopedagogice ale activizării:

- pregătirea psihologică pentru învățare;
- prevenirea și reducerea influențelor negative ale diferitelor surse perturbatorii;
- asigurarea repertoriilor congruente;
- asigurarea unui limbaj comun între educator și educat;
- utilizarea unor modalități eficiente de activizare.

Prin folosirea metodelor interactive este stimulată învățarea și dezvoltarea personală, favorizând schimbul de idei, de experiențe și cunoștințe, asigurând o participare activă, conducând la o învățare activă cu rezultate evidente, contribuind la îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ.

Pentru utilizarea eficientă a acestor metode, în practica didactică, este necesară cunoașterea teoretică, o minimă experiență în utilizarea acestora și integrarea corespunzătoare în proiectul didactic, în interrelație cu metodele tradiționale. Acest mod de predare transformă elevul într-un actor, participant activ în procesul învățării, pregătit să-și însușească cunoștințele prin efort propriu, o angajare optimă a gândirii, mobilizându-l în raport cu sarcinile de învățare date, se identifică cu situația de învățare în care este antrenat, fiind parte activă a propriei transformări și formări, generată de cunoaștere.

Specific metodelor interactive este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

METODELE INTERACTIVE:

- creează deprinderi;
- facilitează învățarea în ritm propriu;
- stimulează cooperarea, nu competiția;
- sunt atractive;
- pot fi abordate din punct de vedere al diferitelor stiluri de învățare.

Ofer spre exemplificare una dintre cele mai cunoscute metode interactive:

Metoda proiectului

Metoda proiectului este o metodă de predare-învățare activ-participativă care promovează dezvoltarea capacităților dinamice, dezvoltarea aptitudinilor elevilor, dar și o metodă de evaluare.

Proiectul este o activitate personalizată, elevii putând decide nu numai asupra conținutului, dar și asupra formei de prezentare.

Caracteristici:

- se desfășoară pe o perioadă de timp de câteva zile sau câteva săptămâni;
- începe în clasă prin precizarea temei, definirea și înțelegerea sarcinilor de lucru;
- continuă în clasă și acasă și se încheie în clasă prin prezentarea unui raport despre rezultatul obținut și expunerea produsului realizat;
- poate lua forma unei sarcini de lucru individuale sau de grup;
- trebuie organizat riguros în etape, ca orice muncă de cercetare;
- facilitează transferul de cunoștințe prin conexiuni interdisciplinare.

Avantajele folosirii proiectului ca metodă interactivă de predare – învățare – evaluare:

- Valorizează experiența cotidiană, informațiile și interesele elevilor;
- Oferă oportunități pentru realizarea unei cooperări educaționale între principalii actori ai educației: elev - elev, elev – învățător, învățători – elev – părinte;
- Stimulează acumularea de cunoștințe, dezvoltă capacitățile și abilitățile de comunicare, colaborare și ajutor, determinând învățarea activă.

Trebuie, însă, să avem mare grijă, când, cum și ce metodă aplicăm, deoarece demersurile didactice pe care le inițiem trebuie să fie în concordanță cu particularitățile de vârstă și posibilitățile cognitive și practice ale copiilor. Nu orice metodă poate fi aplicată în cadrul oricărei categorii de activitate sau la orice nivel de vârstă.

În alegerea metodelor pe care le vom aplica, trebuie să ținem cont de tema tratată, de tipul ei (de predare, învățare, evaluare) și de nivelul de dezvoltare intelectuală al copiilor. De aceea, este necesar un studiu profund al acestor metode, o analiză amănunțită, creativitate, responsabilitate didactică și capacitate de adaptare și aplicare.

Aplicaţie: Limba română ,, CEA MAI FRUMOASĂ CARTE”

Harta poveştii

Este o metodă prin care elevii trebuie să satisfacă şi să descopere într-un text următoarele cerinţe date de învăţător: data, locul, timpul, personajele, intriga (problema), evenimentele (se plimbă, vede, primeşte etc.), soluţia, concluzia, morala.

Este metoda prin care se realizează feed-back-ul lecţiei (poveştii). Am aplicat această metodă la toate textele studiate în ora de lectură şi nu numai.

În spatele fiecărei metode de predare stă ascunsă o ipoteză asupra mecanismului de învăţare a elevului. Învăţătorul trebuie să fie preocupat de găsirea unor metode şi procedee variate adaptate diferitelor situaţii de instruire în care elevii vor fi puşi.

Folosirea acestor metode de predare-învăţare-evaluare pentru dezvoltarea gândirii critice a elevilor conduce la formarea unei motivaţii intriseci, ce rămâne dezideratul tuturor dascălilor.

Ciorchinele (reţeaua de semnificaţii)

Ciorchinele este o metodă prin care se realizează un câmp lexical, fiind actualizate cunoştinţele dobândite anterior de elevi despre un subiect. Câmpul lexical al unui cuvânt este alcătuit din ansamblul tuturor cuvintelor care se raportează la aceeaşi idee, oricare ar fi radicalul termenilor. Aceasta înseamnă că elevii pot spune orice cuvânt legat ca sens de ideea de la care se porneşte.

Învăţătorul scrie în mijlocul tablei un cuvânt şi îl încercuieşte. Se poate scrie şi o scurtă propoziţie de start. Este bine să se folosească o culoare vie, deosebită de cea care se va utiliza în continuarea exerciţiului. Metoda poate fi folosită şi în fixarea cunoştinţelor, grupând informaţiile primite după anumite criterii.

Cvintetul -Diamantul

Metoda cvintetului este o metodă nouă care pune accentul pe forţa creativă a elevului, de acest lucru m-am convins chiar eu, de-a lungul orelor de limba şi literatura română. *Diamantul* – este o strategie modernă care are la bază împletirea activităţii individuale cu cea de cooperare în grup. Prin aplicarea acestei metode se urmăreşte antrenarea în activitate a fiecărui elev astfel încât să participe la soluţionarea sarcinilor de lucru date. Este o metodă care stimulează interacţiunea între elevi, dezvoltă abilităţile de comunicare şi gândirea critică a acestora.

Această metodă activ-participativă prin caracterul ei diferențiat și formativ, ajută la dezvoltarea potențialului intelectual al elevului, la intensificarea proceselor mintale, la ridicarea calității învățării. Avantajele acestei metode sunt: stimulează interacţiunea între elevi; dezvoltă abilităţile de comunicare şi gândirea critică a acestora; dezvoltă creativitatea.

E o metodă eficientă care combină utilul cu plăcutul. Încadrată de specialiști în *organizatori grafici de tip schemă* alături de Ciorchine, Cascada, Explozia stelară, Lotus, Pânza de paianjen, Turul galeriei Diagrama Venn, *Diamantul (ca metodă)*se poate utiliza cu succes în orele de istorie.

Aplicaţie: Istorie ,,24 Ianuarie, Mica Unire" Clasa a IV-a

CVINTETUL/DIAMANTUL

un substantiv propriu reprezentativ

două adjective care îl caracterizează reprezentative

trei acţiuni pe care le realizează

o propoziţie din 4 cuvinte despre personaj

un cuvânt - cheie

R1 Alexandru Ioan Cuza

R2 întemeietor, curajos

R3 a unit, a realizat, a indeplinit \

R4A înfaptuit Mica Unire

R5 Unirea

Explozia stelară

Starbursting (eng. “star” = stea; eng. ”burst” = a exploda), este o metodă nouă de dezvoltare a creativităţii, similară brainstormingului. Scopul metodei este de a obţine cât mai multe întrebări şi astfel cât mai multe conexiuni între concepte. Este o modalitate de stimulare a creativităţii individuale şi de grup. Organizată în grup, starbursting facilitează participarea întregului colectiv, stimulează crearea de întrebări la întrebări, aşa cum brainstormingul dezvoltă construcţia de idei pe idei. Modul de organizare al acestei metode este simplu, se începe cu scrierea problemei a cărei soluţie trebuie “descoperită” pe o foaie, apoi se înşiră cât mai multe întrebări care au legătură cu ea. La început se utilizează întrebări de tipul *unde?, când?, cum?, de ce?,cine?* – unele întrebări pot determina apariția altor întrebări mai complexe.

Această metodă am aplicat-o în diferite lecții, dar și în diferite momente ale lecției.

Am constatat că această metodă este uşor de aplicat oricărui tip de colectiv de elevi, indiferent de vârsta sau de caracteristicile individuale ale elevilor, elevii au participat activ, deoarece au considerat această metodă relaxantă, plăcută și ușor de înțeles, le-a fost stimulată creativitatea, spontaneitatea și gândirea.

Totuși uneori această metodă poate impune și niște limite, de exemplu:

- timp îndelungat pentru aplicare;
- lipsa implicării din partea unor elevi.

Metoda brainstorming

Brainstormingul este una din cele mai răspândite metode în formarea elevilor în educaţie, în stimularea creativităţii.

Un principiu al brainstormingului este: cantitatea generează calitatea. Conform acestui principiu, pentru a ajunge la idei viabile şi inedite este necesară o productivitate creativă cât mai mare. Obiectivul fundamental constă în exprimarea liberă a opiniilor elevilor aşa cum vin ele în mintea lor, indiferent dacă acestea conduc sau nu la rezolvarea problemei.

- Alegerea sarcinii de lucru;
- Solicitarea exprimării într-un mod cât mai rapid a tuturor ideilor legatede rezolvarea problemei;
- Înregistrarea pe tablă și regruparea lor pe categorii, simboluri, cuvinte cheie, etc;
- Selectarea și ordonarea ideilor care conduc la rezolvarea problemei.

Are o serie de avantaje:

- Participarea activă a tuturor participanților;
- Dezvoltarea capacității de a trăi anumite situații, de a le analiza, de a lua decizii privind alegerea soluției optime;
- Exprimarea personalității;
- Exersarea creativității și a unor atitudini deschise la nivelul grupului;
- Dezvoltarea relațiilor interpersonale, prin valorizarea ideilor fiecăruia;
- Realizarea unei ambiante pline de prospețime și emulație.

Aplicaţie: Lectură „Prinţul fericit” după Oscar Wilde, clasa a IV-a.

Scrieţi tot ce ştiţi (vă vine în minte) despre cuvântul „fericit”.

- bucurie mare;
- lucru îmbucurător;
- lumina pe chipul unei persoane;
- cel ce poate să-şi împlinească visele;
- realizatorul dorinţelor;
- o stare deosebita de împlinire a ceva ce s-a realizat si a provocat un succes neasteptat;
- bine dispus.

Pălăriile gânditoare

Acest nou tip de metodă de predare – învăţare este un joc în sine. Copiii se împart în şase grupe – pentru şase pălării. Ei pot juca şi câte şase într-o singură grupă. Împărţirea elevilor depinde de materialul studiat. Pentru succesul acestei metode este important însă ca materialul didactic să fie bogat, iar cele şase pălării să fie frumos colorate, să-i atragă pe elevi. Ca material vor fi folosite 6 pălării gânditoare, fiecare având câte o culoare: alb, roşu, galben, verde, albastru şi negru. Bineînţeles, că rolurile se pot inversa, participanţii fiind liberi să spună ce gândesc, dar să fie în acord cu rolul pe care îl joacă. Fiecare culoare reprezintă un rol.

Aplicaţie: Lectură ,,Povestea unui fulgulet răzleţ” după Maria Ioana Vasiloiu, clasa a IV-a

Am împărţit elevii în şase grupe: grupa pălăriilor albastre, grupa pălăriilor albe, grupa pălăriilor roşii, grupa pălăriilor negre, grupa pălăriilor verzi şi grupa pălăriilor galbene. Rezolvă împreună, în cadrul grupei, sarcina de lucru.

1. **Pălăriile albe (povestitorii);**

Elevii care sunt sub această pălărie trebuie să-şi informeze colegii despre subiectul textului, să ofere informaţii şi să povestească pe scurt textul.

2. Pălăriile albastre (moderatorii):

Sunt responsabili de modul în care se desfăşoară activităţile celorlalte grupe: dau cuvântul membrilor grupelor pentru a-şi prezenta rezolvarea sarcinilor .Definesc împreună problemele pe baza spuselor acelora ce poartă pălăria albă.

3.Pălăriile roşii (psihologii);

Acească echipă antrenează ceilalţi participanţi la joc adresând întrebări stimulând astfel creativitatea fiecăruia. Prezentă colegilor lor sentimentele-trăirile. Argumentează alegerile făcute.

4.Pălăriile negre (criticii);

Elevii aduc în dezbatere problemele şi greşelile pe care personajele din text, le fac.Prezintă ce anume i-a nemulţumit după ce au citit lectura.

5.Pălăriile verzi (gânditorii);

Elevii din echipa verde expun propriile lor soluţii, ceea ce consideră ei că ar fi bine.

6.Pălăriile galbene (creatorii):

Sub această pălărie se află elevii creativi şi care aduc soluţii benefice.

Metoda cubului

Este o modalitate de lucru care poate fi aplicată individual, în perechi sau în grupuri pentru o abordare a unei situaţii problematice, prin solicitarea gândirii elevului. Este o strategie care urmăreşte studierea unei teme din mai multe perspective. Scopul ei este lărgirea orizontului de idei al elevului. Este necesar un cub mare, pe feţele căruia să fie scrisă câte o sarcină de lucru sub diferite forme.

Aplicaţie:,,Adunarea şi scăderea numerelor 0-1 000 000,cu trecere peste ordin, clasa a IV-a

1. DESCRIE

Alcătuieşte o problemă după exerciţiul:

342 679 + (342 555-171 897)=

2. COMPARĂ

Compară:

a) Suma numerelor 564 123 si 341 956 cu diferenţa numerelor 941342 si 170 779

3. ANALIZEAZĂ

Analizează datele problemei şi întocmeşte planul de rezolvare al acesteia:

La acţiunea ,, Protejaţi pădurea!” , o echipă de elevi a strâns 245 947 kg de hârtie, iar altă echipă cu 13 568 kg mai puţin.

Câte kg de hârtie au strâns cele două echipe?

4. ASOCIAZĂ

Asociază corespunzător:

Suma numerelor 364 377 si 286 896	385 093
Diferenţa numerelor 764 002 si 378 909	651 273
Măriţi cu 234 562 numărul 129 578	364 374

5. APLICĂ

Compune o problemă care se rezolvă printr-o operaţie de adunare.

6. ARGUMENTEAZĂ

Completează următoarele argumente:

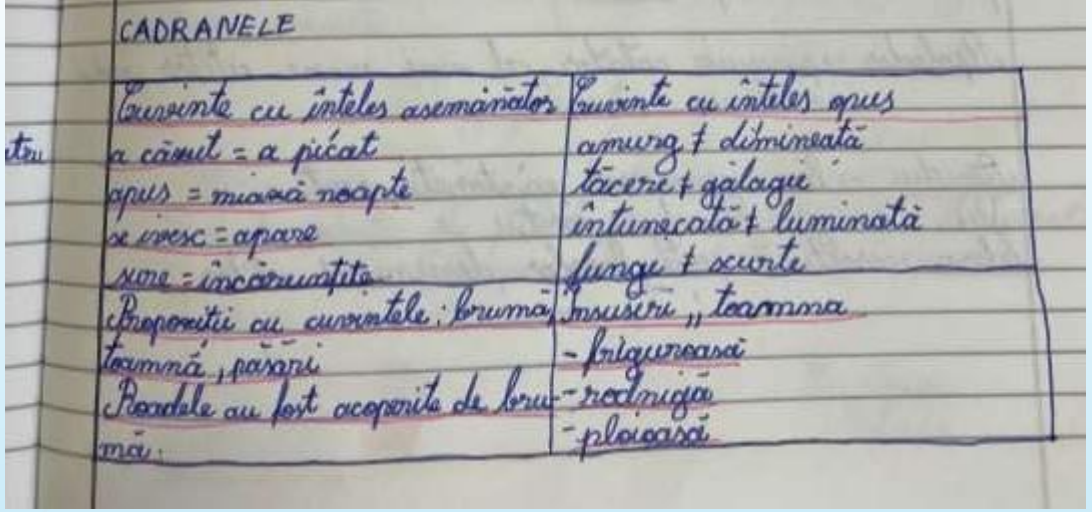
a) dacă adunăm un număr cu 129 389 obţinem numărul 975121. Care este numărul?

b)dacă scădem numărul 56 376 dintr-un număr obţinem numărul 26 897. Care este numărul?

Metoda Cadranelor

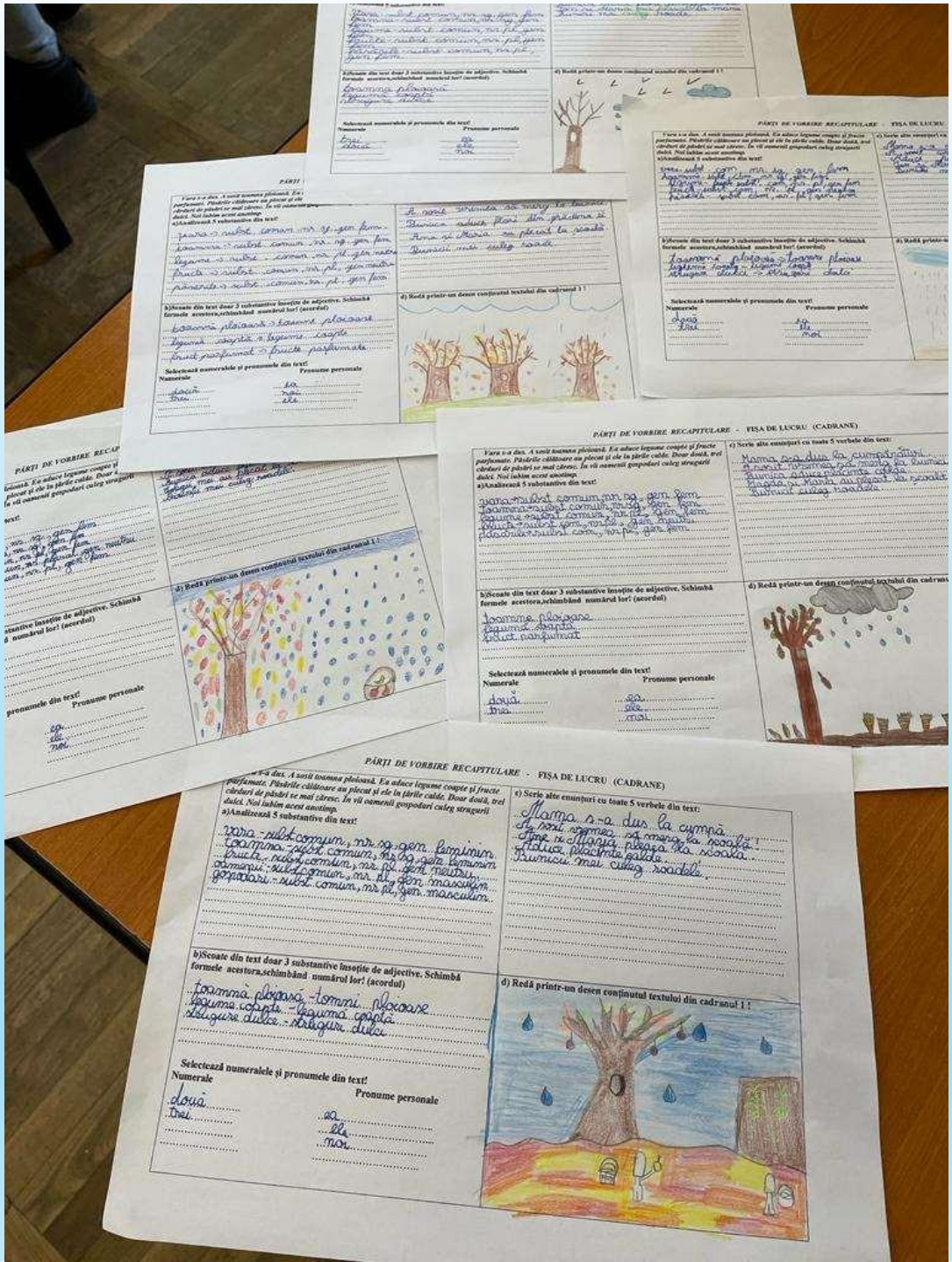
Metoda cadranelor este o modalitate de rezumare şi sintetizare a unui conţinut informaţional solicitând participarea şi implicarea elevilor în înţelegerea lui adecvată.

Metoda cadranelor, metodă a gândirii critice, presupune trasarea pe mijlocul foii a două drepte perpendiculare, astfel încât să se formeze cele 4 cadrane şi în care elevii vor nota informaţiile solicitate. Se poate lucra individual sau cu clasa împărţită pe grupe şi atunci fiecare grupă va primi o fişă. Se pot propune diferite cerinţe în cadrul metodei cadranelor pentru a realiza obiectivele propuse în lecţia respectivă.


CADRANELE

Cuvinte cu înțeles asemănător	Cuvinte cu înțeles opus
a căzut = a picat	amurg ≠ dimineață
apus = miază noapte	tăcere ≠ gălagie
se ivesc = apare	întunecată ≠ luminată
zare = încărunțită	fugi ≠ sosește
Propoziții cu cuvintele: bruma,	însușiri „toamna
toamnă, păsări	- frigurească
Pomdele au fost acoperite de bru-	- rodnică
mă.	- ploioasă




PĂRȚI DE VORBIRE RECAPITULARE - FIȘA DE LUCRU (CADRANE)

Vara s-a dus. A venit toamna ploioasă. Ea aduce legume coapte și fructe parfumate. Păsările călătoare au plecat și ele în țările calde. Doar două, trei cârduri de păsări se mai zăresc. În vii oamenii gospodari culeg strugurii dulci. Noi iubim acest anotimp.

a) Analizează 5 substantive din text!

vara - substantiv comun, nr. sg. gen. feminin
toamna - substantiv comun, nr. sg. gen. feminin
fructe - substantiv comun, nr. pl. gen. neutru
oamenii - substantiv comun, nr. pl. gen. masculin
gospodari - substantiv comun, nr. pl. gen. masculin

b) Scoate din text doar 3 substantive însoțite de adjective. Schimbă formele acestora, schimbând numărul lor! (acordul)

toamnă ploioasă - toamne ploioase
legume coapte - legume coapte
struguri dulci - struguri dulci

c) Scrie alte enunțuri cu toate 5 verbele din text:

Mama s-a dus la cumpărături.
A venit toamna cu multe zile ploioase.
Ana și Maria au plecat la școală.
Bunicul culeg roadele.

Selectează numeralele și pronumele din text!

Numerale: doua, trei

Pronume personale: ea, ele, noi

d) Redă printr-un desen conținutul textului din cadranul 1!

Bibliografie:

*__Cerghit, Ioan__ , 2002, *Sisteme de instruire alternative şi complementare. Structuri, stiluri şi strategii*,Editura Aramis, Bucureşti;

*__Dumitru, I. Al.__, 2000, *Dezvoltarea gândirii critice şi învăţarea eficientă*, Editura de Vest, Timişoara;

***Carmen Iordăchescu**, 2005 - *Să dezlegăm tainele textelor literare, clasa a IV-a*, Editura Carminis, Piteşti